

Reünie met Jeroen

Gooi toch weg, die oude paperassen van school, had de vrouw van Jos van den Broek gezegd. Maar hij, 66 en tot voor 6 jaar leraar handenarbeid op het Eckartcollege, is er een van 'wie wat bevaart, heeft wat'. En omdat er ook nog enig systeem zit in hergeen hij bewaart, duurt het niet lang of hij heeft gevonden wat hij zoekt: een paar tot bundeltje geniete gedichten die Jeroen Dijsselbloem in pakweg 1983 schreef toen hij op het Eckart zat. We lezen:

*zo nu en dan moet ik me afzetten
ruzie maken met iedereen
dan moet je maar niet op me letten
en denken: hij komt er wel overheen*

De lessen nam Jeroen op de koop toe, vertelt Jos, maar hij was een fanatiek deelnemer aan allerlei buitenschoolse activiteiten. „Hij hield van lol trappen. Hij wilde overal bij zijn.” Zoals bij een dichtersgroepje dat meedeed aan een poëziewedstrijd van de VPRO. Voor het schoolcabaret kwam hij zelfs op zondag naar de repetitie. Jos herinnert zich Jeroen als een spring-in-'t-veld, een jonge hond die verrasend scherp uit de hoek kon komen. „Hij verzond dingen, ongelooflijk.” Het verbaast hem niet dat hij de politiek in is gegaan, maar hij valt hem een beetje tegen als hij hem op tv van die typische Tweede Kamer-taal hoort spreken.

Jeroen op zijn beurt zegt warme herinneringen te koesteren aan zijn oud-leraar. „Jos was een van de docenten die voor zijn leerlingen meer hebben betekend dan alleen maar kennisoverdracht. Die maak je maar een paar mee in je schoolcarrière.” In het kader van zijn voorzitterschap van de parlementaire enquêtecommissie naar de onderwijsvernieuwingen legt hij het zo uit: „Je kunt nog zoveel sleutelen aan beleid, de kern van de kwaliteit in het

Tegen de verdrukking in slaagde het in Eindhoven geboren en in Son opgegroeide Tweede Kamerlid Jeroen Dijsselbloem (net 42) erin om normen en waarden weer te laten doordringen tot het socialistisch gedachtegoed. Sindsdien geldt hij binnen de PvdA als een invloedrijk partijlid. Daarbovenop kwam zijn voorzitterschap van de parlementaire enquêtecommissie, die begin dit jaar de vloer aanveegde met de onderwijsvernieuwingen. Nu zien sommigen hem als toekomstig minister. Wat het ook wordt, hij blijft oud-leerling van het Eindhovense Eckartcollege. Op 19 april komt hij naar de reünie bij het 40-jarig bestaan van zijn school.

door Peter van Vlerken

onderwijs ligt bij de docenten, in hun omgang met leerlingen, het vertrouwen dat ze uitstralen en het respect dat ze afdwingen.” Hij beaamt dat hij op school veel plezier haalde uit het leerlingcabaret en de jaarlijkse toneeluitvoering. „Zo veel dat ik er in VWO 5 door bleef zitten.” Hij zegt dat die buitenschoolse activiteiten hem mede hebben gevormd. Dat hij de lessen op de koop toe nam, bestrijdt hij. „Met dank aan bibliothecaresse mevrouw Kat die mij voortdurend nieuwe boeken aansmeerde, heb ik er onder meer mijn liefde voor literatuur aan te danken.” Jos wil van hem weten of hij tijdens zijn studie landbouweconomie in Wageningen ook nog met cabaret de podia onveilig heeft gemaakt. Dat blijkt niet het geval te zijn geweest. Wel werd daar zijn politieke belangstelling gewekt, doordat zijn vak nauw verweven is met de Europese subsidiënpolitiek. Dat hij zich later als Kamerlid met onderwijs ging bemoeien lag meer voor de hand. „Mijn hele familie zat in het onderwijs. Mijn moeder was onderwijzers, mijn vader leraar Engels, een tante was kleuterjuf, een oom hoofd van een lagere school.” Zijn opa, vertelt hij, heeft indertijd als directeur van de ambachtschool in Gemert nog eens een brief gestuurd naar het ministerie van onderwijs omdat hij zich verzetste tegen de zoveelste verandering. „Zijn jongens - zo sprak hij over zijn leerlingen - leerden een echt vak: meubels maken, stoffen weven, metaal bewerken. Ineens moesten zij een tweede vreemde taal leren.” Zoveel jaren later gaf zijn kleinzoon hem in het rapport over de onderwijsvernieuwingen met terugwerkende kracht gelijk: „Leerlingen die moeilijk theoretisch leren hebben geen baat gehad bij brede basis-

vorming.” Tot Jeroens tevredenheid heeft de Kamer kort geleden besloten dat er weer elementaire vakop-leidingen moeten komen, met accent op de praktijk en niet zozeer op de theorie. Wat dat aangaat wordt de scepsis van zijn oud-leraar Jos - „ik moet nog zien dat het rapport-Dijsselbloem iets essentieels aan het onderwijs verbetert” - gelogenstraft. Jos behoort tot de overgrote meerderheid van docenten en ouders van scholieren die al op hun klompen aangevoelden wat de commissie-Dijsselbloem ging constateren: dat het, aldus Jos, niks was gedaan met de flauwekul van de basisvorming, het falen van de tweede fase, de mislukking van het studiehuis. „Ik heb er nooit in geloofd. Leerlingen willen van de leraar horen wat ze moeten doen. Eigen verantwoordelijkheid kunnen ze niet aan.” Dat de parlementaire enquête als zodanig overbodig was, daar is Jeroen het niet mee eens. „Zij voelden het weliswaar aan, maar in het rapport werd het voor het eerst netjes opgeschreven. Bovendien kregen zij eindelijk erkenning voor hun opvatting dat vernieuwingen te kritiekloos waren doorgevoerd, dat ze te veel waren gebaseerd op het geloof in de onderwijstheorie en te weinig eerst in de praktijk werden uitgetprobeerd.”

Vraag aan Jeroen: Of hij eens wil proberen het onderwijs dat hij zelf heeft genoten te vergelijken met de ideale school die hij zich voorstelt voor zijn twee kinderen van 9 en 12. „Pffft...”, doet hij. Maar ook al vindt hij de vraag moeilijk, hij is als politicus volleerd genoeg om een goed en vlot geformuleerd antwoord te geven: „Op mijn lagere school werden de basisvaardigheden op het gebied van rekenen en taal jarenlang klas-

sikaal gerepeteerd. Die zijn ondergesneeuwd. Kinderen hoefden niet meer te kunnen hoofdrekenen. Ze hadden toch een rekenmachine? Ze hoefden niet meer juist te kunnen spellen. Er zat toch spellingscontrole op hun computer? Mijn opvatting: Stel taal en rekenen eerst veilig, dan heb je als leraar daarnaast nog tijd genoeg om te besteden aan zaken als sociale vaardigheden.”

„Hoewel ik van voor de onderwijsvernieuwingen ben, speelde op het Eckart de breedte van het aantal vakken toen al op. De diepgang ontbrak daardoor soms. Wat me ook nog bijstaat is de grootte van de school: 2000 leerlingen. Zelf heb ik er niet onder geleden, maar ik kan me voorstellen dat leerlingen verlopen lopen in die massaliteit. Een school moet een gemeenschap zijn waarin iedereen elkaar kent.” Als het gaat over het vraagstuk van de zelfstandigheid van leerlingen, zal Jos tevreden kunnen zijn met deze stelling van Jeroen: „De gedroomde school voor mijn kinderen gaat daar kritisch mee om. Het zit breed in de samenleving om kinderen al jong als volwassenen te beschouwen. Dat was in mijn tijd niet zo. De gedachte dat leerlingen zelf eigenaar zijn van hun leerproces, veronderstelt dat zij al vroeg de beslissing kunnen nemen wat belangrijk voor hen is. Mijn indruk is dat veel kinderen daartoe pas op late leeftijd in staat zijn.”

Een paar keer benadrukt hij niet te willen doorslaan naar de andere kant, naar de kant van vroeger was alles beter. „Ik houd geen pleidooi voor terugkeer naar de orde, regelmaat en strakke hiërarchie op scholen van toen, maar voor een correctie op het doorgesloten ideaal van autonome leerlingen. Ze met 50 man in een apart lokaal met computers en een onderwijsbegeleider bij elkaar zetten, leidt niet automatisch tot zelfstandig werken en verantwoordelijkheid nemen.”

Computers, dat is een ander teer punt bij Jos. „Vroeger hadden kinderen geen computers”, stelt hij enigszins nostalgisch vast. Jeroen: „Jaren later ben ik nog wel eens terug geweest op het Eckart. Mevrouw Kat was met pensioen en de bibliotheek in de centrale hal was computerlokaal geworden. Dat is symbolisch. Maar we moeten niet te nostalgisch worden. De computer is in het onderwijs onmisbaar geworden. Mijn zoon heeft moeite met spelling en moet oefenen met behulp van de computer. Dat werkt echt.”

Iets anders vindt hij het liggen met het thuisgebruik van de computer, waardoor - tot verdriet van Jos - bijvoorbeeld het leerlingcabaret in de verdrukking zit. Huiswerk trouwens ook in veel gevallen. Jeroen: „Kinderen verkeren in een paar culturen: die van thuis, van school en van vrienden onder elkaar. De dominantie van de jeugdcultuur is enorm geworden. Dat heeft alles te maken met media als tv, internet, msn en telefoon. Kinderen zijn er momenteel gemiddeld 4 uur per dag mee bezig. Dat heeft een enorme impact op hoe ze denken en zich gedragen.” „Neem die filmpjes op YouTube. Vervelende dingen als pesten, het maken van vuurwerkbommen, happy slapping en ander geweld op straat worden nagedaan. Ouders en scholen vragen zich af hoe ze jongeren binnen hun invloedssfeer kunnen houden. Dat tekent de machteloosheid.” „Ik wil niet gezegd hebben dat jeugdcultuur niet mag bestaan, maar wel dat het belangrijk is het evenwicht goed te bewaken. Er zijn scholen waar in de kantine monitoren hangen met MTV erop... Scholen moeten hun eigen plek behouden, met eigen normen en waarden. Het petje moet af. De jeugdcultuur mag niet sluipenderwijs de cultuur van de school gaan bepalen.”

Jos overhandigt via de interviewer nog een vraag aan Jeroen: Je kon vroeger op school zo lekker ruzie maken, hoe zit dat in de politiek? „Dacht het wel...”, antwoordt Jeroen. „Volgens mij

Jeroen Dijsselbloem tijdens zijn middelbare-schooltijd op het Eckart in Eindhoven.

Aan het woord als voorzitter van de commissie-Dijsselbloem. foto Robin Utrecht

doe ik dat nog steeds binnen de PvdA en in het maatschappelijk debat. Niet om het ruzie maken op zich, zoals de boze, dwarse puber deed die ik toen was, maar wel om te prikkelen en te provoceren en daarmee discussie los te maken. We moeten niet altijd conflicten willen vermijden omwille van de lieve vrede. Speldenprikken uitdelen hoort bij de tegendraadsheid in mijn karakter.” Zo hebben zijn kritiek op gewelddadige computergames, zijn stellingname tegen de oversexualisering van de maatschappij en zijn oproep aan Albert Heijn om mee het alcoholisme onder jongeren te beteugelen hem het etiket van moraalridder bezorgd. Hij heeft inmiddels besloten het als een geuzennaam te beschouwen.

„We zijn in Nederland doorgesloten in liberalisme. Iedereen moest de vrijheid hebben zijn ding te kunnen doen. Maar wat zijn de drijvende - commerciële - krachten daarachter? Wat betekent het voor de samenleving als geheel? Daarover moeten we het met elkaar hebben. Dat mensen mij een moraalridder noemen, komt voort uit hun idee dat je eigenlijk geen moreel oordeel mag hebben over het gedrag van anderen. Ik vind dat je elkaar best mag aanspreken op hufterig gedrag.” De vrouw van Jos, die de voormalige leerling van haar man ook is blijven volgen, denkt dat Jeroen een moraalridder is geworden sinds hij kinderen heeft. „Voor een deel is dat waar. Ik heb ervaren dat het voor hen rust en ruimte schept als je een paar heel basale spelregels stelt.” Maar voor een groter deel komt het door de integratiekwistie, waarover hij eveneens stevig het woord voert. „In een discussie over loverboys wees een moslim-jongen op de manier waarop in de Westerse samenleving vrouwen worden neergezet, bijvoorbeeld als seksobject in de reclame. Het integratiedebat dwingt ons heel erg te kijken naar onze eigen normen en waarden.” Hij zegt zich er niet voor te schamen als keurig links te boek te staan, volgens PvdA-jongeren zelfs schurkend tegen de Christenunie. „Sommige mensen zullen mij burgerlijk vinden. Huisje, boompje, beestje; je netjes gedragen; keurig je belasting betalen; op tijd het gras maaien. Zo zit ik eigenlijk ook wel in elkaar.”

Jeroen Dijsselbloem deze week op zijn oude middelbare school.

foto
Kees Martens